

"Mansholt-1970 versus Mansholt-1958" in Nieuwe Rotterdamse Courant (27 november 1969)

Source: Nieuwe Rotterdamse Courant. 27.11.1969. Rotterdam: Nieuwe Rotterdamse Courant.

Copyright: (c) NRC Handelsblad

Nieuwe Rotterdamse Courant, 1969

URL:

[http://www.cvce.eu/obj/"mansholt_1970_versus_mansholt_1958"_in_nieuwe_rotterdamse_courant_27_november_1969-nl-4f3a0f18-95bc-45cf-bf10-87f7b2581dab.html](http://www.cvce.eu/obj/)

Publication date: 17/09/2012

Mansholt – 1970 versus Mansholt – 1958

Van onze landbouwkundige medewerker

Het is onmiskenbaar dat in landbouwkringen het aureool van dr. S. L. Mansholt, als meest gezaghebbende in de Europese agrarische zaken, de laatste tijd in sterke mate is verbleekt. Men begrijpt niet dat de man die bij het begin van de constructie van de Gemeenschappelijke markt met veel overtuiging pleitte voor het familiebedrijf en voor een prijzenstelsel dat binnen de gemeenschappelijke grenzen aan dat bedrijf voldoende inkomsten zou opleveren, nu dat complex van inzichten en maatregelen wil vervangen door heel iets anders. De heer Mansholt stelt zij in het vooruitzicht een grootscheepse opruiming van kleine bedrijven — een voornemen dat slechts wordt overtroffen door het inmiddels in Frankrijk ontworpen plan-Vedel, want dat wil nog veel verder gaan.

Om het kort te zeggen, men constateert dat Mansholt 1958 niet dezelfde is als Mansholt 1970. Juist op het moment waarop de twaalf overgangsjaren zijn afgelopen, die conceptie van 1958 tot werkelijkheid hadden moeten maken, blijkt het dat het systeem heeft gefaald. Het zou onzinnig zijn te beweren dat dit een ontsporing is, want een aantal veranderingen is opgetreden, die een heroriëntatie dwingend voorschrijven.

De grote vraag is echter: Hoe! Met welk doel, met welke middelen, in welk tempo?

Twee punten

De landbouwpolitiek zoals die door de EEG werd aanvaard, richtte zich op twee oriëntatiepunten:

-lonende marktprijzen voor de boeren;

-een zodanige prijsstelling, dat de produktie zich automatisch zou gaan richten op die plaatsen van het gemeenschappelijke grondgebied, waar de produktie economisch het best verantwoord is.

Aangenomen werd, dat aldus het bestaan verzekerd was van een goed gemiddeld familiebedrijf zonder dat daarvoor een duidelijke definitie werd gevonden. Die twee punten brachten een grote geruststelling voor de boeren, want zij zouden in de toekomst in het geheel niet afhankelijk zijn van regeringssubsidies, terwijl zij anderzijds toch geen vrees meer hoefden te hebben voor een landbouwcrisis.

De tweede conditie diende in hoofdzaak als geruststelling van de consument. Hem werd toegezegd, dat de interne prijsstelling die op niveau wordt gehouden door heffingen aan de buitengrens, er niet toe zou leiden dat marginale en sub-marginale gronden, resp. bedrijven, kunstmatig in exploitatie zouden worden gehouden.

Thans moet worden geconstateerd, dat beide richtlijnen hun waarde hebben verloren. De marktprijzen van vele produkten moeten door subsidies worden aangevuld, of ondersteund door het uit de handel nemen van aanzienlijke voorraden. Desondanks schieten de marktprijzen tekort om ondanks de spectaculaire opvoering van de produktiviteit, een bevredigend inkomen aan de agrarische bevolking van de EEG te verzekeren. Het meest verontrustende daarbij is dat juist die opvoering van het produktievermogen het falen van het prijzenstelsel heeft veroorzaakt. Men zou kunnen zeggen, dat de EEG in agrarisch opzicht haar doel voorbij heeft geschoten, doordat de snelheid van bedrijfsverbetering de vergroting van de opname-capaciteit van de eigen markt overtrof.

Nieuw

Onder deze omstandigheden zocht Mansholt naar een nieuwe oriëntering en dat heeft geleid tot zijn „plan”, dat zich distantieert van zijn eigen oorspronkelijke programma. Het plan-Mansholt houdt in, dat de reeds ingezette ontwikkeling van oppervlaktevermindering en bevolkingsafvloeiing in de agrarische sector krachtdadig moet worden versneld. Eigenlijk is dit alleen maar het constateren van feiten, want zowel het één als het ander voltrekt re zich, zij het in verschillende mate, in de onderscheiden EEG-landen.

De omvang van beide verschijnselen wordt beheerst door het vermogen van andere bestaansmiddelen om de afvloeiing uit de landbouw te absorberen. Als dit absorptievermogen groot genoeg is, schijnt het nauwelijks nodig de afvloeiing nog eens te stimuleren met extra premies. Het merkwaardige feit doet zich voor, dat landbouwers, die er al over dachten het bedrijf te staken nu juist blijven doorgaan in afwachting van hetgeen het Plan-Mansholt kan opleveren. Daardoor werkt zo'n plan eerder vertragend dan versnellend.

Losgelaten wordt de norm van het “sociaal en economisch verantwoorde familiebedrijf”, terwijl gezocht wordt naar middelen om de prijzen lager te stellen, teneinde daardoor de produktie te matigen.

Lichtvaardig

Al te lichtvaardig wordt aangenomen dat de bevolkingsafvloeiing en het uit de produktie nemen van minder vruchtbare gronden de gewenste aanpassing van aanbod en vraag zal bewerkstelligen. Wanneer tien kleine bedrijfjes worden verenigd tot één grote onderneming is het waarschijnlijk, dat, dankzij de huidige technische middelen, de produktie-omvang daarvan niet kleiner maar juist groter zal worden. Verder zullen de uit de produktie te nemen gronden juist omdat zij van minder goede kwaliteit zijn, slechts een relatief geringe daling van de produktie veroorzaken. Daartegenover staat dat de overige gronden nog veel intensiever kunnen worden gebruikt.

Voorts voorziet het plan-Mansholt in geen enkele regeling van wat men de geïndustrialiseerde landbouwprodukten zou kunnen noemen, nl. het houden van enorme aantallen dieren — kippen, varkens, maar eventueel ook rundvee — op beperkte oppervlakten, onder gebruikmaking van aankoop van veevoeder van buitenaf.

Op het ogenblik wordt een afslachtingsprogramma ingevoerd, waarbij de veehouder, die het melkveebedrijf opgeeft, een subsidie kan krijgen van f720 per koe met een maximum van f7200. Maar daarnaast staat het iedereen vrij om zoveel melkkoeien aan te schaffen als hij wil. Er is dus geen enkele zekerheid dat de stopzetting van de melkwinning door een aantal kleine boeren niet zal samenvallen met uitbreiding van de veestapel door grotere veehouders. Ook in dat geval zal men zien dat de produktie ten gevolge van de afslachting niet vermindert doch toeneemt. Ruim dertig jaar geleden heeft men met een soortgelijke crisismaatregel eveneens niet anders bereikt dan een vergroting van de melkstroom.

Zwak

Het zwakke punt van zowel het beleid van 1958 als dat van 1970 is dat de produktie er niet mee kan worden beheerst. Wil men uit de moeilijkheden komen, dan zal men wel vroeg of laat moeten overgaan tot een bepaalde vorm van ordening van de landbouwproduktie, bijvoorbeeld door invoering van contractteelt, produktie contingenteringen, of prijsgaranties voor niet meer dan concrete hoeveelheden. Dit laatste stelsel wordt reeds toegepast bij de suikerproduktie, waarvan de garantie beperkt is tot per land vastgestelde maximale hoeveelheden.

Voorshands moeten wij echter vrezen dat Mansholt 1970 niet in staat zal blijken de gevolgen van de politiek van Mansholt 1958 zodanig te corrigeren dat de landbouw zonder de boeren tot wanhoop te brengen een vorm en een grondslag krijgt, die in overeenstemming is met de eisen van de tijd, die voor ons ligt.